

Sustainable development issues in improved learning content

Mihails Basmanovs
project *Skola2030* expert
4.04.2022.

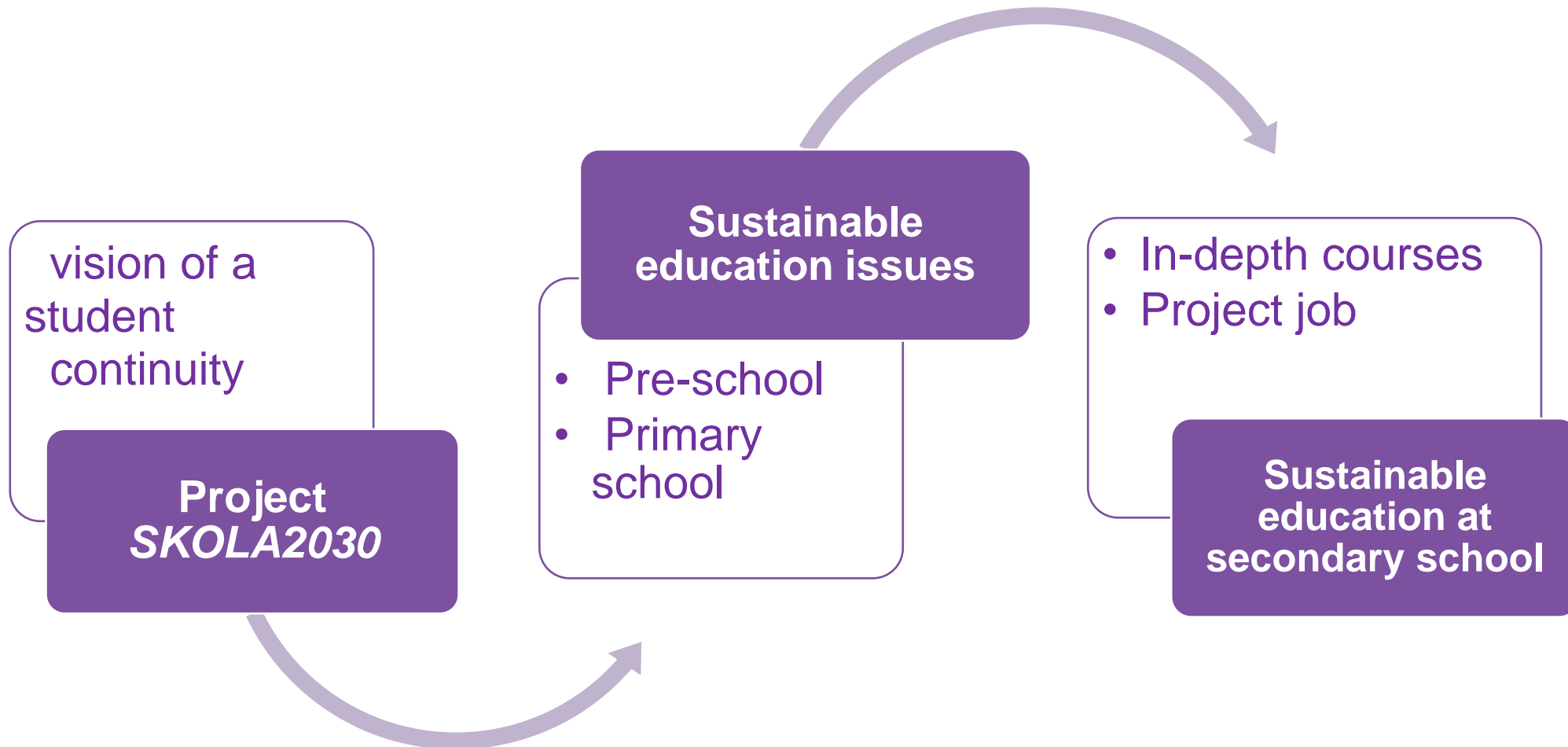
Projekts Nr. 8.3.1.1/16/I/002 Kompetenču pieeja mācību saturā

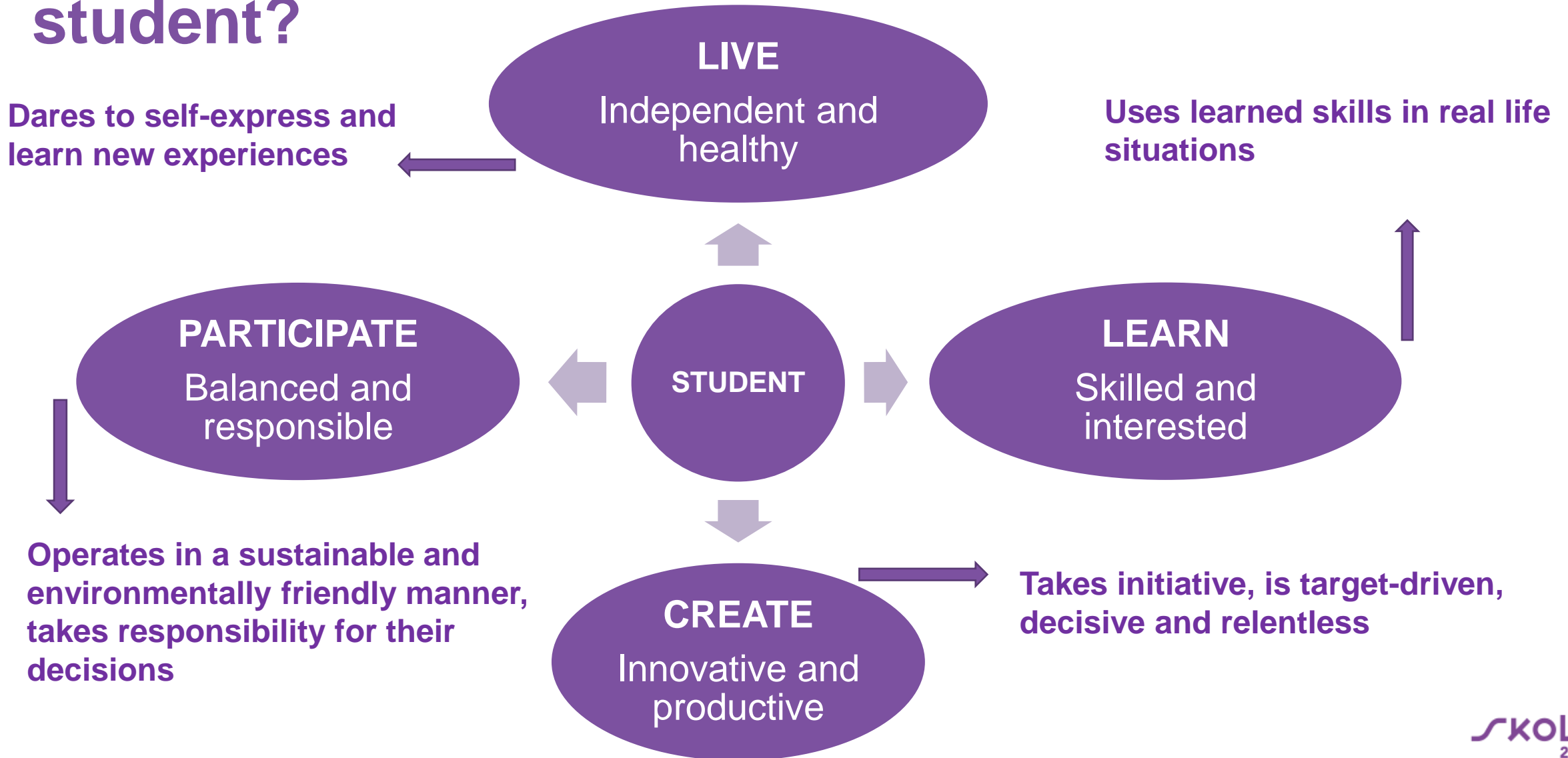
NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

What do we want to see for every student?

To whom is project *SKOLA2030* for?

Skills approach in learning content

Mandatory learning content		
Training areas	Sub-skills	Virtues
<ul style="list-style-type: none"> • Language • Social and civil • Cultural awareness and self-expression in art • Science • Math • Technology • Health and physical activities 	<ul style="list-style-type: none"> • Critical thinking and problem solving • Creativity and entrepreneurship • Self-guided learning • Cooperation • Civil participation • Digital 	<ul style="list-style-type: none"> • Responsibility / Ordinance • Courage / Honorness • Wisdom / Courtesy • Compassion / Moderation • Composure / Solidarity • Fairness / Tolerance

Science skills

... Takes personal responsibility in promoting their own health and health of others, preserving the quality of the environment and sustainable use of natural resources.

Big ideas

D.Li.13. The use of science often has an ethical, political, economic and social context

D.Li.13.2. Use of resources, impact on the environment

D.9.13.2.1. Provide examples of solutions to mitigate the impacts of human economic and industrial activity and to save resources for sustainable development through a study, gathering information from sources and creating informative materials

D.A.13.3.2. The analysis of technological developments explains its impact on the environment and predicts the potential impact of its results on public development, human and ecological well-being

Big ideas

S.Li.5. People are aware of alternatives in planning the use of available resources

S.6.5.1. The use of different sources of information shall model possible scenarios related to different needs and resource constraints. Explain the use of resources available to people over a certain period of time, conclude and plan the allocation of resources to meet needs.

How is it done in pre-school?

- children are taught that nature and its resources must be preserved;
- children engage in near-neighborhood grooming work.

Examples at different stages of education

Child action	Teacher action
Works with an adult (watering room plants, raking leaves, picking up fallen branches)	Pays attention to the necessary surrounding grooming work Asks the children's thoughts. Invites children to participate in the grooming of their environment. Asks about responsibility for plants and animals, supplements what the child says.
Participates in the grooming of the nearby area	Positively appreciates the child's interest in staying in a groomed environment, the child's initiative and participation. Building up situations where the child can show initiative and participate in the grooming of the environment
Expresses their judgment, thoughts on the need to conserve resources Learns to conserve natural resources	Talks about why everyday things need to be saved. Offers situations where a child can save resources, such as choosing a glass or paper cup, stitching together an old book etc.

Primary school

Physics 9.3. How do we use electricity everyday?

Knowledge and understanding

- Power unit
- Electric power
- Electricity sources
- Each type of electricity generation has its own advantages and different environmental impacts

Skills

- **Assess** different types of electricity generation
- **Analysis** of the domestic use of electricity
- Chooses energy saving techniques in everyday situations by offering solutions for efficient electricity use

Habits

- Developed behavior in a sustainable and environmentally friendly manner, assessing different forms of electricity.

Examples of student activities

Physics. 9.3.topic

How do we use electricity everyday?

Implement the “Electricity in My Home” project, which analyses and calculates consumer power, voltages and current strengths, such as the calculation of the electricity consumed in your room during the month, and how much to pay for it

Uzdevumi/vingrinājumi

Fizika. 9.3. Kā mēs ikdienā izmantojam elektrību?

Projekts “Elektroenerģija manās mājās”

Sasniedzamie rezultāti:

- lietoju likumsakarības elektriskās jaudas, elektroenerģijas patēriņa un izmaksu aprēķināšanai;
- uzzīmēju sazarotu elektriskā slēguma shēmu, izmantojot elektriskā slēguma elementu apzīmējumus;
- izvērtēju savas ģimenes elektroenerģijas lietošanas paradumus un izstrādāju priekšlikumus elektroenerģijas patēriņa samazināšanai.

Temata “Kā mēs ikdienā izmantojam elektrību?” apguves laikā šajā projektā tu pētīsi elektroierīces savās mājās, mācīsies aprēķināt to patērēto elektroenerģiju, patērētās elektroenerģijas izmaksas, analizēsi savas ģimenes elektroenerģijas lietošanas paradumus un izstrādāsi priekšlikumus elektroenerģijas patēriņa samazināšanai.

1. uzdevums (5 punkti)

Izvēlies vismaz 5 sadzīves elektroierīces, kuras ikdienā regulāri izmanto savās mājās!

Nepieciešamo informāciju meklē uz elektroierīces korpusa vai lietošanas pamācībā!

Fiksē ierīces lietošanas laiku 1 nedēļu un aprēķini tās vidējo darbības laiku!

Aizpildi 1. tabulu!

1. tabula

Izvēlēto elektroierīču jauda un darbības laiks

Elektroierīce	Elektroenerģijas klase	Jauda, kW	Vidējais darbības laiks diennaktī, h

High school

Chemistry I. 10. topic Chemical and environmental technologies in the sustainable development of society

Knowledge and understanding

- Environmental technologies and biotechnology
- Residual technology in production
- Green chemistry

Skills

- Evaluates and compares the compliance of substance synthesis processes with the principles of green chemistry
- The need for the introduction and use of wastewater treatment and waste-free technologies as an environmental technology in the sustainable development of society is substantiated

Habits

- A habit of operating **sustainably**, evaluating and comparing the compliance of substance synthesis processes with the principles of green chemistry, carrying out project work to conclude on the need to introduce new environmental technologies to create high value-added products from biomass in accordance with bioeconomy principles.

Examples of student activities

Chemistry I. 10. topic
Chemical and environmental
technologies in the sustainable
development of society

Cross-subject project “Biorefinery”, to
conclude on the need for the introduction
of new environmental technologies for the
creation of high value added products from
biomass, in line with the principles of the
bioeconomy.

Uzdevumi/vingrinājumi Ķīmija I. Pamatkurss. 10. Ķīmijas un vides tehnoloģijas
sabiedrības ilgtspējīgā attīstībā

Celulozes iegūšana

Sasniedzamais rezultāts: aprēķinu biorafinēšanas procesam vajadzīgo izejvielu daudzumu celulozes iegūšanai no koksnes.

Situācijas apraksts

Celulozes izejviela ir skujkoku (egles, priedes, lapegles) un lapkoku (eikalipta, apses un bērza) koksne, celulozes ražošanai var izmantot šķeldu vai tieva sortimenta kokmateriālus. Celulozi iegūst koksnes ķīmiskajā pārstrādē, sagraujot koksnes struktūru. Ķīmiski to izdara, sašķeļot lignīnu un hemicelulozi ūdenī šķīstošās vielās, kuras pēc tam var izskalot no celulozes šķiedrām. Hemiceluloze un lignīns reaģē ar daudzām vielām, tostarp nātrija hidroksīdu un ūdeņraža peroksīdu. Ja galaprodukcijas ražošanai nepieciešams, tad iegūtās šķiedras balina.

*Avots: Bukšāns E., Būmanis K., Domkins A., Dekšnis A., Beķeris P. (2019.)
Koksne šodien un nākotnē. 123. lpp. Pieejama tiešsaistē Meža izglītības bibliotēkā
(<http://www.mf.ltu.lv/lv/meza-izglitibas-biblioteka>).*

Lai sašķeltu hemicelulozi un lignīnu, 1 gramam biorafinējamās koksnes nepieciešami 0,025 moli NaOH.

1. uzdevums

Aprēķini, cik mL 2,5 mol/L NaOH šķīduma nepieciešami 20 gramu koksnes biorafinēšanai!
Aprēķini, cik g NaOH jāiesver biorafinēšanai nepieciešamā šķīduma pagatavošanai!

Vielas un piederumi

Trauki
Koniskā kolba ar pieslīpētu kaklu (200 mL), atteces dzesinātājs, mērkolba (200 mL), metāla siets, karofīte, sverglāzīte, mērcilindrs.

Iekārtas
Elektriskā plītiņa, blenderis, elektroniskie svāri.

Vielas
NaOH granulas, 10 % H₂O₂ un NaOH šķīdums ar pH 11.

Norāde par darba drošību

Darbu veic, izmantojot individuālās aizsardzības līdzekļus (laboratorijas halātu, aizsargbrilles, gumijas cimdus)! Gadījumā, ja izmantotie vielu šķīdumi nokļūst uz ādas vai apģērba, cietušo vietu skalo ar tekošu, aukstu ūdeni un par notikušo ziņo skolotājam!

What is the interdisciplinary course “Project work”?

Each student will perform and defend their project work.

Examples of project work topics

In-depth course	Topic
Biology II (Research work)	Effects of used coffee grounds on breathing of micro-organisms used in waste water treatment plants.
Physics II (Research work)	Efficiency of means of ventilation.
Programming II (training establishment)	Social platform with <i>GreenCoin</i> virtual currency and energy follower, encouraging support for green lifestyles and reducing CO ₂ .
Biology II, Design an technologies II (Public work)	“Green island” between the concrete walls, a place to meet and talk.

Diverse resources *mape.skola2030.lv*

Datorzinību
centrs

Pārtikas tehnoloģijas fakultāte

Latviešu valodas
aģentūra

Jaunsardzes centrs

LATVIJAS
NACIONĀLĀ
BIBLIOTĒKA

literatūra

atba|sts
izcilībai

Mācību priekšmetu
olimpiāžu uzdevumu un
to risinājumu krājumi

MĀKSLAS MUZEJS RĪGAS BIRŽA

Eiropas Komisijas
Klimata rīcības
ģenerāldirektorāts

Adding teaching materials: info@mape.lv

Thank you!

www.skola2030.lv
facebook.com/Skola2030